

Dr. Babasaheb Ambedkar Open University
Term End Examination January -2026

Course	: MASKT	Date	: 20/02/2026
Subject Code	: MASKT-05	Time	: 11:30am to 01:45pm
Subject Name	: વૈદિક સાહિત્યનો ઇતિહાસ અને કહોપનિષદ	Duration	: 02.15 Hours
		Max. Marks	: 70

- પ્રશ્ન-1 (અ) નીચે આપેલ શ્લોકનું ભાષાંતર કરો. (કોઈ પણ બે) 10
1. શિક્ષા કલ્પોઽથ વ્યાકરણં નિરુક્તંછન્દસાં ચયઃ ।
જ્યોતિષામયનં ચૈવ વેદાઙ્ગાનિ ષડેવ તુ ॥
છન્દઃપાદૌ તુ વેદસ્ય હસ્તૌ કલ્પોઽથ પઠ્યતે ।
જ્યોતિષામયનં ચક્ષુઃ નિરુક્તં શ્રોત્રમુચ્યતે ॥
શિક્ષાગ્રાણં તુ વેદસ્ય મુખં વ્યાકરણં સ્મૃતમ્ ।
તસ્માત્ સાઙ્ગમધીત્યૈવ બ્રહ્મલોકે મહીયતે ॥
 2. મન્ત્રો હીનઃ સ્વરતો વર્ણતો વા મિથ્યાપ્રયુક્તે ન તમર્થમાહ ।
સ વાગ્વજ્રો યજમાનં હિનસ્તિ યથેન્દ્રશત્રુઃ સ્વરતોઽપરાધાત્ ॥
 3. સમ્બોધને તૂશનસસ્ત્રિરૂપં સાન્તં તથા નાન્તમથાપ્યદન્તમ્ ।
માધ્યન્દિનિર્વિષ્ટિ ગુણં ત્વિગન્તે નપુંસકે વ્યાઘ્રપવાં વરિષ્ઠઃ ॥
વેદા હિ યજ્ઞાર્થમભિપ્રવૃત્તાઃ
કાલાભિપૂર્વા વિહિતાશ્ચ યજ્ઞાઃ ।
તસ્માદિદં કાલવિધાનશાસ્ત્રં
યો જ્યોતિષં વેદ સ વેદ યજ્ઞમ્ ।
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે સસંદર્ભ સમજાવો. 04
1. અગ્નેઃૃગ્વેદો વાયોર્યજુર્વેદઃ સૂર્યાત્ સામવેદઃ।"
 2. તિસ્ર એવ દેવતા ઇતિ નૈરુક્તાઃ । અગ્નિઃ પૃથિવીસ્થાનઃ ।
 3. મૈત્રાયણી તતઃ શાખા, મૈત્રયાસ્તુ તતઃ સ્મૃતાઃ ॥
 4. "સામાનિ યો વેદ સ વેદ તત્ત્વમ્ ।
- પ્રશ્ન-2 વેદ શબ્દના પર્યાયો સમજાવો 14
- અથવા
- વેદોના ભાષ્યકારોનો પરિચય આપો
- પ્રશ્ન-3 વૈદિક તત્ત્વજ્ઞાનનાં મૂળભૂત તત્ત્વો વિશે સમજાવો. 14
- અથવા
- માંડૂકીય શિક્ષા વિશે વિસ્તારથી સમજાવો.
- પ્રશ્ન-4 ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે) 14
1. ઋગ્વેદનો પરિચય
 2. સામવેદનો પરિચય
 3. એકેશ્વરવાદ
 4. પંચકોશ વિષયક દર્શન

1. કઠોપનિષદ કયા વેદ સાથે સંકળાયેલ છે?
 (A) ઋગ્વેદ (B) સામવેદ (C) કૃષ્ણયજુર્વેદ (D) અથર્વવેદ
2. નચિકેતા કોના પાસે જાય છે?
 (A) ઈન્દ્ર (B) યમ (C) અગ્નિ (D) વરુણ
3. ઉત્તિષ્ઠત જાગૃત' મંત્ર કયા ગ્રંથમાં છે?
 (A) ગીતા (B) કઠોપનિષદ (C) ઋગ્વેદ (D) રામાયણ
4. ઉપનિષદોને શું કહેવામાં આવે છે?
 (A) કર્મકાંડ (B) જ્ઞાનકાંડ (C) ઉપાસનાકાંડ (D) સ્તોત્રકાંડ
5. ષડ્વેદાંગમાં વ્યાકરણ શું છે?
 (A) વેદનો અંગ (B) ઉપનિષદ (C) સ્મૃતિ (D) પુરાણ
6. યજ્ઞનું મુખ્ય સ્થાન કયા સાહિત્યમાં છે?
 (A) ઉપનિષદ (B) બ્રાહ્મણ (C) આરણ્યક (D) સૂત્ર
7. નચિકેતાને કયા દેવથી જ્ઞાન મળે છે?
 (A) અગ્નિ (B) ઈન્દ્ર (C) યમ (D) સૂર્ય
